

Sığırlarda Trichophytosis'in Neguvon İle Tedavisi Üzerine Araştırmalar

Doç. Dr. Sıtkı GÜLER*

ÖZET

Bu araştırma Trichophytosis'li 32 sığır üzerinde yapılmıştır. Tedavide % 4 Neguvon solüsyonu ile lezyonlar yıkanmış, 2 gün sonra düşen kabukların yerlerine % 5 gliserin-iode sürülmüştür. Böylece hayvanların hepsi iyileşmiştir.

SUMMARY

Investigation on treatment of Trichophytosis in cattle by Neguvon

This investigation was made on 32 cattles with Trichophytosis. The lesions were washed by 4 % Neguvon solution. After falling the crusts, 5 % glycerine-iode solution were slided. All the cattles were recovered.

GİRİŞ

Mantarlar klorofile sahip olmayan, basit yapıda organizmalardır. Doğada yaygın olarak bulunurlar. Büyük bir çoğunluğu saprofitik yaşarlar, kendileri için lüzumlu gıdayı cansız ortamdan sağlarlar. Bazı mantarlar da insan, hayvan ve bitki üzerinde, parazitik, symbiotik veya kommensal yaşarlar. Şimdiye kadar 110.000'den fazla mantar türü ayrılmıştır. Bunları sınıflandırmak, morfolojik, biyokimyasal, fizyolojik, sitolojik özelliklerini tam olarak belirlemek mümkün değildir.

Mantarlar ya kendileri veya toksinleri ile hastalık oluştururlar. Ancak mantar enfeksiyonları sporadik karakterde ve belli yerlerde lokalize olmaları ve yavaş gelişmeleri gibi özelliklere sahiptir^{2,4}.

Hayvanlarda hastalık oluşturan mantarlar, vücutta yerleştiği yerlere göre başlıca 2 temel bölüme ayrılır. Kutan Mikozeles, Subkutan ve sistemik Mikozeles.

* S. GÜLER: Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Protozooloji ve Tıbbi Artropodoloji Birimi

Kutan mikozesler:

1. Geofilik dermatofitler
2. Zoofilik dermatofitler
3. Antrapofilik dermatofitler'dir.

Zoofilik dermatofitlerden *Trichophyton* soyu, çok geniş türe sahiptir. Türlerin bir kısmı patojenik değildir. Bazıları zoonose bir karakter taşır. Bunlar deri, saç, kıl veya tırnağın keratinize kısımlarında yerleşerek hastalık oluştururlar. *Trichophyton*'ların yaptığı hastalığa Trichophytosis denir. Sığırlarda trichophytosis, epitel tabakasının keratinize kısımlarının ve kılların enfeksiyonu ile karakterizedir ve bulaşıcıdır. Enfeksiyon etkeni çoğunlukla *Trichophyton verrucosum*'dur ².

Enfeksiyon, özellikle kış aylarında kalabalık ve rutubetli meskenlerde yaygındır. Bir hayvandan diğerine direkt temasla veya indirekt yollarla olur. Deri üzerinde oluşan lezyonlar başta alın, yanaklar, göz, kulak ve burun etrafı; boyun, vücudun yan tarafları, sırt, arka kısımlardadır. Lezyonlar küçük bir nodül şeklinde oluşur ki, kıllar arasında kolay fark edilmez. Daha sonra kıllar dökülür, deride yangısel reaksiyonlar görülür. Lezyonlar düzensiz, yuvarlak, kuru, kabarık ve kepekli. Lezyonlar daha büyür, birbirleriyle birleşir. Derinin yangılaşan bu kısmında, deriden sızan serözite, bölgedeki kılları birbirine yapıştırır, deri üzerinde ve lezyonun alt kısımlarında kuruyup kabukları oluşturur. Deride kaşıntı ya yoktur veya çok azdır ^{1.2.4}.

Hastalığın tedavisinde birçok ilaçlar kullanılmıştır.

1. Lezyonlar 1/200 oranında Captan (Vangard 45) solüsyonu ile yıkanır.
2. Eşit miktarda tentürdiyot ve gliserin karışımı sürülür.
3. 1 kısım tentürdiyot, 3 kısım kreolin karışımı sürülür.
4. Salisilik asit pomadı (% 5—10) ve Nitrik asit pomadı (% 5—10) kullanılır.
5. Neguvon % 6'lık solüsyonu kullanılır ².

MATERYAL ve METOD

Araştırmada, A. Ü. Ziraat Fakültesi Hayvan Besleme Kürsüsüne deney hayvanı olarak alınan 4—6 aylık Trichophytosis'li 32 dana kullanıldı. Trichophytosis lezyonları, baş, boyun, vücudun yan tarafları, testisler üzerinde bulunmaktaydı.

Teşhiste, araştırmacıların ^{1.2.3} yaptıkları gibi lezyonlardan bir bistüri ile kazıntı alındı, % 10—20 KOH ile karıştırıldı, üzerine lamel kapattıktan sonra yarım saat kadar beklendi, mikroskopta 60'lık objektifle bakılarak, kıl dipleri veya epitel hücreleri üzerinde mantar sporları arandı.

Lezyonlu bölgelere % 4 Neguvon solüsyonu bir süngerle lezyon iyice ıslatılarak sürüldü. Gliserin-iode'nin % 5'lik solüsyonu da bir pamukla lezyonlu bölgelere aynı şekilde sürüldü.

BULGULAR

Hayvanların yalnız baş ve boyunlarının bir kısmında lezyonlar bulunuyorsa, bunlar % 4 Neguvon solüsyonu ile bir defada ilaçlandı. Eğer lezyonlar vücudun yan taraflarında da bulunuyorsa, yani geniş bir alanı kaplıyorsa, böyle hayvanlar aynı ilaçla 2 günde ilaçlandı. 1. gün vücudun bir yanı, 2. gün de diğer yanı ilaçlandı. Böy-

lece geniş bir alana uygulanacak olan Neguvon solüsyonunun zehirleyici etkisi ortadan kaldırılmış oldu. İlaçlamadan 2 gün sonra lezyonlar üzerindeki kabuklar döküldü. Buralara % 5 gliserin-iodo solüsyonu sürüldü. Böylece 32 sığır trichophytosis'den iyileşmiş oldular.

TARTIŞMA

Sığırlarda trichophytosis'in tedavisinde pratik uygulanabilecek ve şifa sağlayabilecek bir ilacın geliştirilmesi için bu deneme yapılmıştır. Neguvon'un % 6'lık solüsyonunun kullanılacağını bildiren yazar², ilacın toksik etkisinin olup olmayacağını veya ne derecede şifa sağladığını bildirmemektedir. Yaptığımız denemede % 4'lük Neguvon solüsyonu, vücudun geniş bir alanına sürme şeklinde uygulandığında, hayvanlarda dengesizlik, ağız köpürmesi, titreme, sık sık gaita çıkarma gibi yan etkilerle karşılaştık. Bundan dolayı da ilacın kullanma alanını küçülterek, tatbikatı 2 günde gerçekleştirdik. Böylece hayvanlarda hiçbir yan etki ortaya çıkmadı. İlaç tatbikatından 2 gün sonra bütün kabuklar döküldü. Bunların yerine de % 5'lik gliserin-iodo solüsyonu sürüldü. İlaç tatbikatından 3 ay sonrasına kadar olan sürede hayvanlarda lezyonlu bölgelerde yeniden trichophytosis oluşmadı.

KAYNAKLAR

1. AINSWORTH, G.C., AUSTWICK, P.K.C. (1959): Fungal disease of animals. C.A.B.
2. ARDA, M. (1980): Mikoloji. A. Ü. Vet. Fak. Yay. 366.
3. BELLİ, M. (1948): Paraziter mantarlar ve muayene tekniği. (Çeviri: M. Neveu-Lemaire ve M. Langeron) Y.Z.E. Basımevi.
4. KRAL, F., NOVAK, B.J. (1953): Veterinary Dermatology. J. B. Lippincott Company. U. S. A.